

מדיוני ועדת המידע

ועדת המידע של המועצה לעבודה סוציאלית פועלת בכפוף לסעיף 54(ב) לחוק העובדים הסוציאליים התשנ"ו - 1996. על פי סעיף זה בחוק, המועצה לעבודה סוציאלית ממנה "מבין חבריה ושלא מבין חבריה, ועדה קבועה שתכהן כוועדת מידע לעניין סעיף 7". הוועדה מונה שלושה חברים, שאחד מהם כשיר להתמנות כשופט בית משפט השלום ומשמש יושב ראש, וחבר אחד (לפחות) שהוא עובד סוציאלי.

סעיף 7 לחוק העובדים הסוציאליים התשנ"ו - 1996 דן בסוגיות של קבלת מידע וקובע כי:

- (א) אדם זכאי לקבל מעובד סוציאלי מידע בדבר טיפולו של העובד הסוציאלי בעניינו למעט מידע הנוגע לאדם אחר ורישומים אישיים של העובד הסוציאלי.
- (ב) עובד סוציאלי ראשי שלא למסור, באופן מלא או חלקי, מידע כאמור בסעיף קטן (א) אם לדעתו תיגרם, עקב מסירת המידע, פגיעה חמורה במבקש המידע או באדם אחר.
- (ג) מסירת מידע לפי סעיף קטן (ב) טעונה אישור של הממונה על העובד הסוציאלי אם הממונה הוא עובד סוציאלי, ובהיעדר ממונה כאמור - אישור של עובד סוציאלי שיקבע השר דרך כלל או לעניין מסויים.
- (ד) הרואה עצמו נפגע מהחלטת עובד סוציאלי שלא למסור מידע לפי סעיף זה, ראשי לפנות לוועדת מידע שמונתה לפי סעיף 54(ב) שתהא מוסמכת לצוות על עובד סוציאלי למסור מידע כאמור, מלא או חלקי.
- (ה) שר המשפטים, לאחר התייעצות עם השר, יקבע את סדרי הדין לפני ועדת המידע; כל עוד לא הותקנו תקנות כאמור או בעניין שלא נקבעה לגביו הוראה בתקנות, תפעל הוועדה בדרך הנראית לה כצודקת וכמועילה ביותר."

הוועדה פועלת בהלימה עם סעיף 8 בחוק העובדים הסוציאליים, המתייחס לסוגיית הסודיות המקצועית ולתנאים המאפשרים מסירת מידע על אודות הפונה. היא דנה בעיקר בפניות המגיעות ממשתמשי שירותי הרווחה שהלשכות לשירותים חברתיים (ושל שירותי רווחה אחרים הניתנים על ידי עובדים סוציאליים) סירבו להעמיד לרשותם מידע הכלול בתיק האישי שלהם ושל משפחתם, ואשר הפונה מעריך כי יש בו כדי לסייע בידו לקידום מטרותיו. הפנייה של הפונים לוועדה היא עצמאית, על ידי משתמשי הרווחה ומיזם כוחם.

הוועדה דנה בכל אחד מהמקרים המגיעים לשולחנה בהתאם לקבוע בסעיפים 7 ו-8 לחוק ולפסיקה הדנה בסוגיה זו. בהתאם לממצאי הדיון, הוועדה מנחה את מנהלת השירות ואת העובדים הסוציאליים כיצד לפעול בכל מקרה ומקרה, כך שמחד גיסא תיבדק האפשרות למתן המידע, כולל היקפו ואופן העברתו, ומאידך גיסא ניתנת הדעת לשאלה אם יש במסירת מידע זה משום פגיעה במבקש המידע או באחרים, המצדיקה את אי מסירתו.

בתום הדיון, הפונה מקבל תשובה בכתב המנחה אותו כיצד לנהוג באשר לקבלת המידע שיש באפשרותו לקבל או מכתב המנמק מדוע מידע זה יישאר חסוי.

כך למשל בדוגמה הבאה: לוועדה פנה אדם שכמה אנשים דיווחו כי הוא מתעלל באחד מבני משפחתו. שירותי הרווחה בדקו את הדיווח, והתברר שאין ממש בתלונה. הוא פנה לשירותי הרווחה וביקש את כל המידע המצוי בידם בעניינו, כולל שמות האנשים שדיווחו. העובד/ת הסוציאלית/ת שטיפלה/ה במקרה הסיכמה/ה להעביר חלק מהמידע, אך סירבה להעביר את שמות המדווחים. אותו אדם פנה לוועדת המידע

באמצעות עורך דין, בדרישה שתצווה על העובד/ת למסור לידיו גם את פרטי המדווחים. הוועדה התכנסה, דנה בפנייה והחליטה לא להיענות לבקשה, בנימוק שמאחר שמדובר במידע על אנשים אחרים - קיים חשש שהם ייפגעו על ידי המבקש. כמו כן, העברת מידע מסוג זה עלולה למנוע ממדווחים פוטנציאליים למלא את חובתם לדווח על פי הקבוע בתיקון מס' 26 לחוק העונשין, הטוען לפגיעה בקטינים ובחסרי ישע, על כל ההשלכות הקשות הנובעות מכך.

בתום כל שנת פעילות, הוועדה מדווחת למועצה מה היה אופיין העקרוני של הבקשות במהלך השנה ועל קשיים ייחודיים שהתעוררו בהקשר של מסירת מידע על ידי העובדים הסוציאליים לפונים ולמבקשי סיוע.

השנה צוין בדיווח כי כל הפניות נעשו על ידי משתמשי לשכות לשירותים חברתיים או באי כוחם. בין היתר, הן התאפיינו בסוגיות הקשורות ביישום מתן מידע בעבודתם השוטפת של העובדים הסוציאליים בעידן של זכויות ושקיפות. למשל, לדיון הוועדה פנה/תה עובד/ת סוציאלית, לאחר שעורך דין של אחד ממטופליו/ה ביקש מידע הכלול בתיק המשפחה. עורך הדין הציג כתב ויתור סודיות של הלקוח שלו בלבד, בשעה שתיק המשפחה כלל מידע גם על בן הזוג. העובד/ת הסוציאלית/ת, שהתחבטה/ה בין הצורך לסייע לפונה לבין מחויבותו/ה שלא לתת מידע העלול לפגוע במשפחתו, ביקשה/ה לקבל הנחיות אם וכיצד להיענות לבקשת הפונה. לאחר בדיקה מקרוב של המקרה ושל תוכן "תיק המשפחה" ומורכבותו, הוועדה הנחתה את העובד/ת לקבל כתב ויתור סודיות משני בני הזוג, ורק לאחר מכן להעביר את החומר הנדרש לעורך הדין.

סוגיה אחרת שהעלה/תה עובד/ת סוציאלית/ת הייתה אם לא נדרש למנוע העברת מידע במקרה של חשש שמשתמשי הרווחה יעשו בו שימוש בלתי ראוי. הוועדה הבהירה לשואלת כי החוק מונע העברת מידע כאשר יש חשש מבוסס שחשיפתו תגרום פגיעה חמורה במבקש המידע או באחרים. חשש ערטילאי, שאינו מבוסס על עובדות המצביעות על חשש ממשי לשימוש לא ראוי, לא יוכל למנוע העברת מידע. במקרה כזה עלולה להיפגע זכותו החוקית של הפונה לקבל את המידע.

בנוסף לדיון בבקשות לחשיפת מידע, ועדת המידע עוסקת בנושא מרכזי במתן ייעוץ ומידע מקיף לעובדים סוציאליים ולתלמידי המקצוע באשר לחוק ולזכויותיהם למידע של משתמשי הרווחה. הייעוץ והמידע ניתנים כמענה לסוגיות שונות העולות במפגשים עם פוני הרווחה, ובמיוחד במקרים שקיימת בהם אי בהירות ביחס למתן המידע לפונה או לבאי כוחו: סוגיות אתיקה וסודיות הקשורות במתן מידע, התערבות הקשורה במתן מידע ותקדימים בפסיקה.

הוועדה רואה חשיבות רבה בהפצת מידע זה בקרב כלל העוסקים במלאכה ומשתמשי שירותי הרווחה, וכן בהתייחסות לסוגיות המידע בכלל והזכות למידע בפרט עוד במהלך הלימודים לקראת תואר ראשון, ובמיוחד במסגרת הלימודים לקראת תארים מתקדמים והשתלמויות עובדים. חשיפה והתעמקות זו חשובות לאור העובדה שהפסיקה בסוגיות אלו והספרות הדנה בהן מועטות. יש מקום לייצר גוף ידע ומידע עדכני, מפורט וחשוב, ולא פחות מכך - ללמוד מן ההתנסות ומחכמת העשייה בשדה.

יור' הוועדה הנוכחי הוא עו"ס עו"ד ד"ר מיקי שינדלר. לצדו חברות בוועדה עו"ס פרופ' רחל דקל ועו"ד רבקה בן צבי-פיזם. בשנה זו, יור' המועצה לעבודה סוציאלית פרופ' אורית נוטמן-שורץ משמשת כמ"מ חברה בוועדה.

המועצה לעבודה סוציאלית וועדת המידע פועלות באופן רציף ונפגשות מדי רבעון.

בכל נושא הנוגע למועצה לעבודה סוציאלית ולוועדותיה אפשר לפנות למרכזת המועצה לעבודה סוציאלית, עו"ס עדה קלעי, בכתובת: ada@ateum.co.il